

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार

वर्ष ५, अंक २०]

सोमवार, ऑगस्ट ५, २०१९/श्रावण १४, शके १९४१

[पृष्ठे ६, किंमत : रुपये २३.००

असाधारण क्रमांक ४३

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २०१९ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १६.— महाराष्ट्र परगणा व कुळकर्णी वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम, महाराष्ट्र (समाजास उपयुक्त) सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत अधिनियम, महाराष्ट्र विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहीशा करण्याबाबत अधिनियम महाराष्ट्र गावची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम आणि महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) अधिनियम, १९६२, यामध्ये आणखी सुधारणा करण्याकरिता अध्यादेश.

पृष्ठे
१-६

महसूल व वन विभाग

मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ५ ऑगस्ट २०१९.

MAHARASHTRA ORDINANCE No. XVI OF 2019.

AN ORDINANCE

**FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA PARAGANA AND
KULKARNI WATANS (ABOLITION) ACT, THE MAHARASHTRA SERVICE
INAMS (USEFUL TO COMMUNITY) ABOLITION ACT, THE
MAHARASHTRA MERGED TERRITORIES MISCELLANEOUS
ALIENATIONS ABOLITION ACT, THE MAHARASHTRA INFERIOR
VILLAGE WATANS ABOLITION ACT AND THE MAHARASHTRA
REVENUE PATELS (ABOLITION OF OFFICE) ACT, 1962.**

सन २०१९ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १६.

महाराष्ट्र परगणा व कुळकर्णी वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम, महाराष्ट्र (समाजास उपयुक्त) सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत अधिनियम, महाराष्ट्र विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहीशा करण्याबाबत अधिनियम, महाराष्ट्र गावची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम आणि महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) अधिनियम, १९६२, यांमध्ये आणखी सुधारणा करण्याकरिता अध्यादेश.

(१)

ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नाही ;

आणि ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, महाराष्ट्र परगणा व कुळकर्णी वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम, महाराष्ट्र (समाजास उपयुक्त) सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत अधिनियम, महाराष्ट्र विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहीशा करण्याबाबत अधिनियम, महाराष्ट्र गावची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम आणि महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) अधिनियम, १९६२ यांमध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली आहे ;

त्याअर्थी, आता, भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २१३ च्या खंड (१) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल, याद्वारे, पुढील अध्यादेश प्रख्यापित करीत आहेत :—

प्रकरण एक

प्रारंभिक.

संक्षिप्त नाव
व प्रारंभ.

१. (१) या अध्यादेशास, महाराष्ट्र परगणा व कुळकर्णी वतने नाहीशी करण्याबाबत, महाराष्ट्र (समाजास उपयुक्त) सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत, महाराष्ट्र विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहीशा करण्याबाबत, महाराष्ट्र गावची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबत आणि महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) (सुधारणा) अध्यादेश, २०१९, असे म्हणावे.

(२) तो, तात्काळ अंमलात येईल.

प्रकरण दोन

महाराष्ट्र परगणा व कुळकर्णी वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम याची सुधारणा.

सन १९५० चा
अधिनियम क्रमांक
६० याच्या कलम
४ ची सुधारणा.

२. महाराष्ट्र परगणा व कुळकर्णी वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम, याच्या कलम ४ च्या पोट-कलम (२) मध्ये, तिसऱ्या परंतुकानंतर, पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल :—

“परंतु तसेच, महाराष्ट्र परगणा व कुळकर्णी वतने नाहीशी करण्याबाबत, महाराष्ट्र (समाजास उपयुक्त) सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत, महाराष्ट्र विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहीशा करण्याबाबत, महाराष्ट्र गावची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबत आणि महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) (सुधारणा) अध्यादेश, २०१९ याच्या प्रारंभाच्या दिनांकास किंवा त्यापूर्वी, असा कोणताही भोगवटा, जिल्हाधिकाऱ्याची किंवा इतर कोणत्याही सक्षम प्राधिकाऱ्याची पूर्वपरवानगी न घेता आणि अशा जमिनीच्या चालू बाजार मूल्याच्या पन्नास टक्क्यांइतक्या रकमेचे प्रदान न करता, कृषितर वापरासाठी अगोदरच हस्तांतरित करण्यात आला असेल, किंवा कृषितर वापरासाठी उपयोगात आला असेल आणि अशा जमिनीची किंवा भूखंडाची विभागणी, महाराष्ट्र गुंठेवारी विकास (नियमाधीन करणे, श्रेणीवाढ व नियंत्रण) अधिनियम, २००१ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “गुंठेवारी विकास अधिनियम” असा करण्यात आला आहे) अन्वये नियमाधीन करण्यात आली असेल किंवा नियमाधीन करण्यात येत असेल, तेव्हा असे हस्तांतरण, गुंठेवारी विकास नियमाधीन करण्यासाठी गुंठेवारी विकास अधिनियमाअन्वये देय असलेल्या कोणत्याही रकमेबरोबरच अशा जमिनीच्या चालू बाजार मूल्याच्या पंचवीस टक्क्यांइतकी रक्कम प्रदान केल्यावर, नियमाधीन करता येईल; आणि अशी रक्कम प्रदान केल्यावर, भोगवटादार, संहितेच्या तरतुदीनुसार, ती जमीन किंवा तो भूखंड भोगवटादार वर्ग-एक म्हणून धारण करील.

स्पष्टीकरण.—या पोट-कलमाच्या प्रयोजनांकरिता, “अशा जमिनीचे बाजार मूल्य” याचा अर्थ, संबद्ध वर्षासाठी याबाबतीत, महाराष्ट्र मुद्रांक (मालमत्तेचे वास्तविक बाजार मूल्य निर्धारित करणे) नियम, १९९५ याच्या किंवा त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या इतर कोणत्याही नियमांच्या तरतुदींअन्वये प्रसिद्ध करण्यात आलेल्या वार्षिक दर विवरणपत्रात विनिर्दिष्ट केलेल्या अशा जमिनीचे बाजार मूल्य, असा आहे आणि जेथे असे वार्षिक दर विवरणपत्र तयार करण्यात आले नसेल किंवा ते उपलब्ध नसेल तेथे त्याचा अर्थ, संबंधित जिल्ह्याच्या नगररचना विभागाच्या सहायक संचालकाकडून निर्धारित केल्याप्रमाणे अशा जमिनीचे मूल्य, असा आहे.”

प्रकरण तीन

महाराष्ट्र (समाजास उपयुक्त) सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत अधिनियम याची सुधारणा.

सन १९५३ चा
अधिनियम क्रमांक
७० याच्या कलम
५ ची सुधारणा.

३. महाराष्ट्र (समाजास उपयुक्त) सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत अधिनियम, याच्या कलम ५ च्या पोट-कलम (३) मध्ये, तिसऱ्या परंतुकानंतर, पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल :—

“परंतु तसेच, महाराष्ट्र परगणा व कुळकर्णी वतने नाहीशी करण्याबाबत, महाराष्ट्र (समाजास उपयुक्त) सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत, महाराष्ट्र विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहीशा करण्याबाबत, महाराष्ट्र

२००१ चा
महा. २७.

गावची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबत आणि महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) (सुधारणा) अध्यादेश, २०१९ याच्या प्रारंभाच्या दिनांकास किंवा त्यापूर्वी, असा कोणताही भोगवटा, जिल्हाधिकाऱ्याची किंवा इतर कोणत्याही सक्षम प्राधिकाऱ्याची पूर्व परवानगी न घेता आणि अशा जमिनीच्या चालू बाजार मूल्याच्या पन्नास टक्क्यांइतक्या रकमेचे प्रदान न करता, कृषितर वापरासाठी अगोदरच हस्तांतरित करण्यात आला असेल, किंवा कृषितर वापरासाठी उपयोगात आणण्यात आला असेल आणि अशा जमिनीची किंवा भूखंडाची विभागणी, महाराष्ट्र गुंठेवारी विकास (नियमाधीन करणे, श्रेणीवाढ व नियंत्रण) अधिनियम, २००१ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “गुंठेवारी विकास अधिनियम” असा करण्यात आला आहे) अन्वये नियमाधीन करण्यात आली असेल किंवा नियमाधीन करण्यात येत असेल, तेव्हा असे हस्तांतरण, गुंठेवारी विकास नियमाधीन करण्यासाठी गुंठेवारी विकास अधिनियमाअन्वये देय असलेल्या कोणत्याही रकमेबरोबरच अशा जमिनीच्या चालू बाजार मूल्याच्या पंचवीस टक्क्यांइतकी रक्कम प्रदान केल्यावर, नियमाधीन करता येईल; आणि अशी रक्कम प्रदान केल्यावर, भोगवटादार, संहितेच्या तरतुदीनुसार, ती जमीन किंवा तो भूखंड भोगवटादार वर्ग-एक म्हणून धारण करील.

स्पष्टीकरण.—या पोट-कलमाच्या प्रयोजनांकरिता, “अशा जमिनीचे बाजार मूल्य” याचा अर्थ, संबद्ध वर्षासाठी याबाबतीत, महाराष्ट्र मुद्रांक (मालमतेचे वास्तविक बाजार मूल्य निर्धारित करणे) नियम, १९९५ याच्या किंवा त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या इतर कोणत्याही नियमांच्या तरतुदीअन्वये प्रसिद्ध करण्यात आलेल्या वार्षिक दर विवरणपत्रात विनिर्दिष्ट केलेल्या अशा जमिनीचे बाजार मूल्य, असा आहे आणि जेथे असे वार्षिक दर विवरणपत्र तयार करण्यात आले नसेल किंवा ते उपलब्ध नसेल तेथे त्याचा अर्थ, संबंधित जिल्ह्याच्या नगररचना विभागाच्या सहायक संचालकाकडून निर्धारित केल्याप्रमाणे अशा जमिनीचे मूल्य, असा आहे.”.

प्रकरण चार

महाराष्ट्र विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहीशा करण्याबाबत अधिनियम याची सुधारणा.

१९५५ चा
२२.

४. महाराष्ट्र विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहीशा करण्याबाबत अधिनियम (यात यापुढे या प्रकरणात ज्याचा निर्देश “मुख्य अधिनियम” असा करण्यात आला आहे) याच्या कलम ६ मध्ये, पाचव्या परंतुकानंतर, पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल :—

सन १९५५ चा
अधिनियम क्रमांक
२२ याच्या कलम
६ ची सुधारणा.

२०१९ चा
महा.
अध्या. १६.

“परंतु तसेच, महाराष्ट्र परगणा व कुळकर्णी वतने नाहीशी करण्याबाबत, महाराष्ट्र (समाजास उपयुक्त) सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत, महाराष्ट्र विलीन प्रदेश व क्षेत्रे किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहीशा करण्याबाबत, महाराष्ट्र गावची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबत आणि महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) (सुधारणा) अध्यादेश, २०१९ याच्या प्रारंभाच्या दिनांकास किंवा त्यापूर्वी, असा कोणताही भोगवटा, जिल्हाधिकाऱ्याची किंवा इतर कोणत्याही सक्षम प्राधिकाऱ्याची पूर्वपरवानगी न घेता आणि अशा जमिनीच्या चालू बाजारमूल्याच्या पन्नास टक्क्यांइतक्या रकमेचे प्रदान न करता, कृषितर वापरासाठी अगोदरच हस्तांतरित करण्यात आला असेल, किंवा कृषितर वापरासाठी उपयोगात आणण्यात आला असेल आणि अशा जमिनीची किंवा भूखंडाची विभागणी, महाराष्ट्र गुंठेवारी विकास (नियमाधीन करणे, श्रेणीवाढ व नियंत्रण) अधिनियम, २००१ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “गुंठेवारी विकास अधिनियम” असा करण्यात आला आहे) अन्वये नियमाधीन करण्यात आली असेल, किंवा नियमाधीन करण्यात येत असेल, तेव्हा असे हस्तांतरण, गुंठेवारी विकास नियमाधीन करण्यासाठी गुंठेवारी विकास अधिनियमाअन्वये देय असलेल्या कोणत्याही रकमे बरोबरच अशा जमिनीच्या चालू बाजार मूल्याच्या पंचवीस टक्क्यांइतकी रक्कम प्रदान केल्यावर, नियमाधीन करता येईल; आणि अशी रक्कम प्रदान केल्यावर, भोगवटादार संहितेच्या तरतुदीनुसार ती जमीन किंवा तो भूखंड भोगवटादार वर्ग-एक म्हणून धारण करील.

२००१ चा
महा. २७.

स्पष्टीकरण.—या पोट-कलमाच्या प्रयोजनांकरिता, “अशा जमिनीचे बाजारमूल्य” याचा अर्थ, संबद्ध वर्षासाठी याबाबतीत, महाराष्ट्र मुद्रांक (मालमत्तेचे वास्तविक बाजारमूल्य निर्धारित करणे) नियम, १९९५ याच्या किंवा त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या इतर कोणत्याही नियमांच्या तरतुदींअन्वये प्रसिद्ध करण्यात आलेल्या वार्षिक दर विवरणपत्रात विनिर्दिष्ट केलेल्या अशा जमिनीचे बाजारमूल्य, असा आहे आणि जेथे असे वार्षिक दर विवरणपत्र तयार करण्यात आले नसेल किंवा ते उपलब्ध नसेल तेथे, त्याचा अर्थ, संबंधित जिल्ह्याच्या नगररचना विभागाच्या सहायक संचालकाकडून निर्धारित केल्याप्रमाणे अशा जमिनीचे मूल्य, असा आहे.”.

सन १९५५ चा
अधिनियम क्रमांक
२२ याच्या कलम
७ ची सुधारणा.

५. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७ च्या खंड (३) मध्ये, तिसऱ्या परंतुकानंतर, पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल:—

“ परंतु तसेच, महाराष्ट्र परगणा व कुळकर्णी वतने नाहीशी करण्याबाबत, महाराष्ट्र (समाजास उपयुक्त) २०१९ चा सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत, महाराष्ट्र विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहीशा करण्याबाबत, महाराष्ट्र महा. गावची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबत आणि महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) (सुधारणा) अध्यादेश, अध्या. १६, २०१९ याच्या प्रारंभाच्या दिनांकास किंवा त्यापूर्वी, असा कोणताही भोगवटा, जिल्हाधिकाऱ्याची किंवा इतर कोणत्याही सक्षम प्राधिकाऱ्याची पूर्व परवानगी न घेता आणि अशा जमिनीच्या चालू बाजारमूल्याच्या पन्नास टक्क्यांइतक्या रकमेचे प्रदान न करता, कृषितर वापरासाठी अगोदरच हस्तांतरित करण्यात आला असेल, किंवा कृषितर वापरासाठी उपयोगात आणण्यात आला असेल आणि अशा जमिनीची किंवा भूखंडाची विभागणी, महाराष्ट्र गुंठेवारी विकास (नियमाधीन करणे, श्रेणीवाढ व नियंत्रण) अधिनियम, २००१ (यात यापुढे ज्याचा २००१ चा निर्देश “गुंठेवारी विकास अधिनियम” असा करण्यात आला आहे) अन्वये नियमाधीन करण्यात आली असेल, महा. २७, किंवा नियमाधीन करण्यात येत असेल, तेव्हा असे हस्तांतरण, गुंठेवारी विकास नियमाधीन करण्यासाठी गुंठेवारी विकास अधिनियमाअन्वये देय असलेल्या कोणत्याही रकमेबरोबरच अशा जमिनीच्या चालू बाजारमूल्याच्या पंचवीस टक्क्यांइतकी रक्कम प्रदान केल्यावर, नियमाधीन करता येईल; आणि अशी रक्कम प्रदान केल्यावर, भोगवटादार संहितेच्या तरतुदींनुसार ती जमीन किंवा तो भूखंड भोगवटादार वर्ग-एक म्हणून धारण करील.

स्पष्टीकरण.—या पोट-कलमाच्या प्रयोजनांकरिता, “अशा जमिनीचे बाजार मूल्य” याचा अर्थ, संबद्ध वर्षासाठी याबाबतीत, महाराष्ट्र मुद्रांक (मालमत्तेचे वास्तविक बाजारमूल्य निर्धारित करणे) नियम, १९९५ याच्या किंवा त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या इतर कोणत्याही नियमांच्या तरतुदींअन्वये प्रसिद्ध करण्यात आलेल्या वार्षिक दर विवरणपत्रात विनिर्दिष्ट केलेल्या अशा जमिनीचे बाजारमूल्य, असा आहे आणि जेथे असे वार्षिक दर विवरणपत्र तयार करण्यात आले नसेल किंवा ते उपलब्ध नसेल तेथे, त्याचा अर्थ, संबंधित जिल्ह्याच्या नगररचना विभागाच्या सहायक संचालकाकडून निर्धारित केल्याप्रमाणे अशा जमिनीचे मूल्य, असा आहे.”.

प्रकरण पाच

महाराष्ट्र गांवची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम याची सुधारणा.

सन १९५९ चा
अधिनियम क्रमांक
१ याच्या कलम ५
ची सुधारणा.

६. महाराष्ट्र गांवची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम, याच्या कलम ५ मध्ये तिसऱ्या परंतुकानंतर, १९५९ चा पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल :— १.

“ परंतु तसेच, महाराष्ट्र परगणा व कुळकर्णी वतने नाहीशी करण्याबाबत, महाराष्ट्र (समाजास उपयुक्त) २०१९ चा सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत, महाराष्ट्र विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहीशा करण्याबाबत, महाराष्ट्र महा. गावची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबत आणि महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) (सुधारणा) अध्यादेश, अध्या. १६, २०१९ याच्या प्रारंभाच्या दिनांकास किंवा त्यापूर्वी, असा कोणताही भोगवटा जिल्हाधिकाऱ्याची किंवा इतर कोणत्याही सक्षम प्राधिकाऱ्याची पूर्वपरवानगी न घेता आणि अशा जमिनीच्या चालू बाजारमूल्याच्या पन्नास

२००१ चा
महा. २७.

टक्क्यांइतक्या रकमेचे प्रदान न करता, कृषितर वापरासाठी अगोदरच हस्तांतरित करण्यात आला असेल, किंवा कृषितर वापरासाठी उपयोगात आणण्यात आला असेल आणि अशा जमिनीची किंवा भूखंडाची विभागणी, महाराष्ट्र गुंठेवारी विकास (नियमाधीन करणे, श्रेणीवाढ व नियंत्रण) अधिनियम, २००१ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “गुंठेवारी विकास अधिनियम” असा करण्यात आला आहे) अन्वये नियमाधीन करण्यात आली असेल, किंवा नियमाधीन करण्यात येत असेल, तेव्हा असे हस्तांतरण, गुंठेवारी विकास नियमाधीन करण्यासाठी गुंठेवारी विकास अधिनियमाअन्वये देय असलेल्या कोणत्याही रकमेबरोबरच अशा जमिनीच्या चालू बाजारमूल्याच्या पंचवीस टक्क्यांइतकी रक्कम प्रदान केल्यावर, नियमाधीन करता येईल; आणि अशी रक्कम प्रदान केल्यावर, भोगवटादार संहितेच्या तरतुदीनुसार, ती जमीन किंवा तो भूखंड भोगवटादार वर्ग-एक म्हणून धारण करील.

स्पष्टीकरण.—या पोट-कलमाच्या प्रयोजनांकरिता, “अशा जमिनीचे बाजारमूल्य” याचा अर्थ संबद्ध वर्षासाठी याबाबतीत, महाराष्ट्र मुद्रांक (मालमत्तेचे वास्तविक बाजारमूल्य निर्धारित करणे) नियम, १९९५ याच्या किंवा त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या इतर कोणत्याही नियमांच्या तरतुदींअन्वये प्रसिद्ध करण्यात आलेल्या वार्षिक दर विवरणपत्रात विनिर्दिष्ट केलेल्या अशा जमिनीचे बाजारमूल्य, असा आहे आणि जेथे असे वार्षिक दर विवरणपत्र तयार करण्यात आले नसेल किंवा ते उपलब्ध नसेल तेथे, त्याचा अर्थ, संबंधित जिल्ह्याच्या नगररचना विभागाच्या सहायक संचालकाकडून निर्धारित केल्याप्रमाणे अशा जमिनीचे मूल्य, असा आहे.”.

प्रकरण सहा

महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) अधिनियम, १९६२ याची सुधारणा.

१९६२ चा
महा. ३५.

७. महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) अधिनियम याच्या कलम ५ मध्ये, तिसऱ्या परंतुकानंतर, पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल :—

सन १९६२ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम क्रमांक
३५ याच्या कलम
५ ची सुधारणा.

२०१९ चा
महा.
अध्या. १६.

“ परंतु तसेच, महाराष्ट्र परगणा व कुळकर्णी वतने नाहीशी करण्याबाबत, महाराष्ट्र (समाजास उपयुक्त) सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत, महाराष्ट्र विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहीशा करण्याबाबत, महाराष्ट्र गावची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबत आणि महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) (सुधारणा) अध्यादेश, २०१९ याच्या प्रारंभाच्या दिनांकास किंवा त्यापूर्वी, असा कोणताही भोगवटा, जिल्हाधिकाऱ्याची किंवा इतर कोणत्याही सक्षम प्राधिकाऱ्याची पूर्वपरवानगी न घेता आणि अशा जमिनीच्या चालू बाजारमूल्याच्या पन्नास टक्क्यांइतक्या रकमेचे प्रदान न करता, कृषितर वापरासाठी अगोदरच हस्तांतरित करण्यात आला असेल, किंवा कृषितर वापरासाठी उपयोगात आणण्यात आला असेल आणि अशा जमिनीची किंवा भूखंडाची विभागणी, महाराष्ट्र गुंठेवारी विकास (नियमाधीन करणे, श्रेणीवाढ व नियंत्रण) अधिनियम, २००१ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “गुंठेवारी विकास अधिनियम” असा करण्यात आला आहे) अन्वये नियमाधीन करण्यात आली असेल, किंवा नियमाधीन करण्यात येत असेल तेव्हा असे हस्तांतरण, गुंठेवारी विकास नियमाधीन करण्यासाठी गुंठेवारी विकास अधिनियमाअन्वये देय असलेल्या कोणत्याही रकमेबरोबरच अशा जमिनीच्या चालू बाजार मूल्याच्या पंचवीस टक्क्यांइतकी रक्कम प्रदान केल्यावर, नियमाधीन करता येईल; आणि अशी रक्कम प्रदान केल्यावर, भोगवटादार संहितेच्या तरतुदीनुसार ती जमीन किंवा तो भूखंड भोगवटादार वर्ग-एक म्हणून धारण करील.

२००१ चा
महा. २७.

स्पष्टीकरण.—या पोट-कलमाच्या प्रयोजनांकरिता, “अशा जमिनीचे बाजारमूल्य” याचा अर्थ, संबद्ध वर्षासाठी या बाबतीत, महाराष्ट्र मुद्रांक (मालमत्तेचे वास्तविक बाजारमूल्य निर्धारित करणे) नियम, १९९५ याच्या किंवा त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या इतर कोणत्याही नियमांच्या तरतुदींअन्वये प्रसिद्ध करण्यात आलेल्या वार्षिक दर विवरणपत्रात विनिर्दिष्ट केलेल्या अशा जमिनीचे बाजारमूल्य, असा आहे आणि जेथे असे वार्षिक दर विवरणपत्र तयार करण्यात आले नसेल किंवा ते उपलब्ध नसेल तेथे, त्याचा अर्थ, संबंधित जिल्ह्याच्या नगररचना विभागाच्या सहायक संचालकाकडून निर्धारित केल्याप्रमाणे अशा जमिनीचे मूल्य, असा आहे.”.

निवेदन

महाराष्ट्र राज्यात, इनाम व वतने नाहीशी करण्याबाबतचे पुढील अधिनियम अंमलात आहेत :—

१. महाराष्ट्र परगणा व कुळकर्णी वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम (१९५० चा ६०) ;
२. महाराष्ट्र (समाजास उपयुक्त) सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत अधिनियम (१९५३ चा ७०) ;
३. महाराष्ट्र विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहीशा करण्याबाबत अधिनियम (१९५५ चा २२) ;
४. महाराष्ट्र गावची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम (१९५९ चा १) ; आणि
५. महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) अधिनियम १९६२ (१९६२ चा महा. ३५).

२. वरील सर्व अधिनियमांत, इतर गोष्टी बरोबरच, सक्षम प्राधिकाऱ्याची पूर्व परवानगी न घेता जमिनीचे (महार वतन जमीन वगळून) हस्तांतरण नियमाधीन करण्याची तरतूद आहे. त्यानुसार, कृषितर प्रयोजनासाठी हस्तांतरित केलेल्या जमिनी, अनर्जित उत्पन्न म्हणून जमिनीच्या बाजार मूल्याच्या पन्नास टक्के इतक्या रकमेव्यतिरिक्त आणखी अशा अनर्जित उत्पन्नावर पन्नास टक्के इतक्या द्रव्यदंडाचे प्रदान केल्यावर नियमाधीन करण्यात येतात. अशी रक्कम प्रदान केल्यानंतर, भोगवटादार, ती जमीन भोगवटादार वर्ग-एक म्हणून धारण करतात.

३. राज्यात, महाराष्ट्र गुंठेवारी विकास (नियमाधीन करणे, श्रेणीवाढ व नियंत्रण) अधिनियम, २००१ (२००१ चा महा. २७) (यात यापुढे ज्याच्या निर्देश "गुंठेवारी अधिनियम" असा करण्यात आला आहे) हा 'गुंठेवारी' पद्धतीने विकण्यात आलेल्या जमिनींवरील बांधकामे नियमाधीन करण्यासाठी अधिनियमित करण्यात आला आहे.

४. गुंठेवारी अंतर्गत विकासकामे नियमाधीन करताना, उक्त गुंठेवारी अधिनियमाच्या तरतुदीनुसार विहित प्रशमन फी आणि विकास आकार वसूल केला जातो. त्याशिवाय, गुंठेवारी खालील जमीन ही वतन किंवा इनाम जमीन असेल तर, अशा वतनाचे किंवा इनाम जमिनीचे अवैध हस्तांतरण नियमाधीन करण्यासाठी, तिच्या मूल्याच्या पंचाहत्तर टक्के इतकी रक्कम आकारण्यात येते.

५. अशा इनाम आणि वतन जमिनींवरील गुंठेवारी नियमाधीन करताना, इनाम व वतने रद्द करण्याबाबतच्या अधिनियमान्वये अनर्जित उत्पन्नाची व द्रव्य वसूल केल्या जाणाऱ्या द्रव्यदंडाची रक्कम कमी करण्याची मागणी आहे. म्हणून, शासनास, अशा इनाम किंवा वतन जमिनींवरील गुंठेवारी नियमाधीन करताना, अनर्जित उत्पन्नाची एकूण रक्कम आणि द्रव्यदंडाची रक्कम वार्षिक दर विवरणपत्रानुसार, अशा इनाम किंवा वतन जमिनीच्या मूल्याच्या पंचवीस टक्के इतकी कमी करण्यासाठी तरतूद करणे इष्ट वाटते.

६. म्हणून, महाराष्ट्र परगणा व कुळकर्णी वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम, महाराष्ट्र (समाजास उपयुक्त) सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत अधिनियम, महाराष्ट्र विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहीशा करण्याबाबत अधिनियम, महाराष्ट्र गावची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम आणि महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) अधिनियम, १९६२ यांमध्ये, त्यानुसार योग्य त्या सुधारणा करणे इष्ट वाटते.

७. राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नाही आणि उपरोक्त प्रयोजनांसाठी, महाराष्ट्र परगणा व कुळकर्णी वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम, महाराष्ट्र (समाजास उपयुक्त) सेवा इनामे रद्द करण्याबाबत अधिनियम, महाराष्ट्र विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहीशा करण्याबाबत अधिनियम, महाराष्ट्र गावची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबत अधिनियम आणि महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद रद्द करणे) अधिनियम, १९६२ यांच्या तरतुदींमध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी, महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली आहे; म्हणून, हा अध्यादेश प्रख्यापित करण्यात येत आहे.

चे. विद्यासागर राव,

महाराष्ट्राचे राज्यपाल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

मुंबई,

दिनांक २ ऑगस्ट २०१९.

मनु कुमार श्रीवास्तव,

शासनाचे अपर मुख्य सचिव.